

BEROEPSGEHEIM

Lieve Joris

DSL laat elke week een auteur aan het woord over een object of een ritueel dat een belangrijke betekenis heeft voor zijn of haar schrijverschap. **GAEA SCHOETERS**



Lieve Joris
Kent u van: bekroonde literaire reisboeken als 'De poorten van Damascus', 'Mali blues', 'Dans van de luipaard' en 'De hoogvlaktes'. Haar nieuwe boek verschijnt in september.

Mijn schrijfgewoonten zijn door de jaren heen veranderd. Tot mijn vierenveertigste rookte ik. Daarna moest ik een tijdlang appels in huis hebben als ik schreef. Intussen is ook dat voorbij. Ik ben een kost-schoolmeisje, en dus opgegroeid met strikte regelmaat: opstaan om halfzeven, op je knieën om te bidden, je bed opmaken, naar de mis, huiswerk. Die discipline kenmerkt ook mijn schrijven. Ik werk het best in een omgeving die kaal is als ik er aankom, en die ik zelf aankleed met het materiaal van het boek waar ik op dat moment aan werk. Elke keer anders dus.

Mijn nieuwe boek *Op de vleugels van de draak* heb ik grotendeels geschreven in het atelier van een Chinese vriend. Acht maanden heb ik er gezeten. Hij had zelf nooit in die ruimte gewoond, dus we ontdekten pas gaandeweg alle naden. Dat het er ijskoud was, bijvoorbeeld. Ik werkte met mijn voeten in een elektrische voetverwarmer, een kistje met een flanelen hoer eromheen, en zat met een elektrisch warmwaterkussentje op schoot. Alles stond in het teken van warm blijven.

Rituelen zitten grotendeels in je hoofd. Ik dacht altijd dat ik een grote, lichte kamer nodig had om in te schrijven, liefst met uitzicht op water, maar ik blijf ook te kunnen werken in een donker kamertje met maar één raampje. Ik ontwikkel ook elke keer nieuwe rituelen. Natuurlijk word je bedrevener in het schrijven naarmate je het langer doet. Maar voor elk boek moet je toch weer de juiste vorm en toon vinden. Bij *Het uur van de rebellen* wilde dat aanvankelijk niet lukken. Misschien omdat ik met dat boek voor het eerst zo dicht bij het schrijven van het kwaad ben gekomen.

Na vijf maanden schrijven heb ik alles weggegooid en ben naar de abt van Zevenkerken getrokken om opnieuw te beginnen. Thuis stoorde alles me: ik werd gek van het geluid van de auto's buiten, iets wat ik anders nauwelijks opmerk. Voor dat boek had ik blijkbaar meer stilte nodig dan anders.

Ik was bang dat het me deze keer niet zou lukken. De paters kenden mijn eerste boek over Congo; voor hen was ik de schrijfster van *Tersug naar Congo*. Enkele dagen na mijn aankomst vroeg een van hen of het schrijven lukte. 'Ja', zei ik. 'We hidden voor u', antwoordde hij. Doordat zij me als schrijver zagen, ging ik ook



© Lieve Joris

weer geloven dat ik een schrijver was.

Ik werkte mijn nieuwe boek af in een schrijversresidentie in Wassenar. 'Waarom willen we eigenlijk allemaal elders werken', vroeg ik aan een medebewoner, die behalve wiskundige ook boeddhist is. 'Thuis hebben we te veel karma, te veel geschiedenis', zei hij. Dat klopt wel: in mijn werkkamer in Amsterdam staan mijn boeken en souvenirs van al mijn reizen bij elkaar. Maar ik wil daar niet te zweverig over doen; het is een kwestie van een goede plek vinden en hard werken. Ik creëer de condities, en daarna gaat de rest doorgaans vanzelf, al is stilte wel een vereiste: ik aan de binnenkant en de wereld buiten. Die hang naar stilte is voor veel mensen in de landen waar ik reis moeilijk te begrijpen. Toen ik in Kisangani zat te schrijven, begrepen mijn Congolese vrienden niet dat de tv in mijn werkkamer niet stond: als er elektriciteit is, zetten de Congolezen hun tv aan. Hoe kon ik zo eenzaam zitten werken?

Maar ik ben helemaal niet alleen, probeerde ik hun uit te leggen, ik ben in het gezelschap van mijn boek, en dat is een bijzonder aanwezige compagnon – ik heb dan niemand anders nodig.